

आर्थिक वर्ष २०७६/०७७

को

बजेट वक्तव्य

आठविसकोट नगरपालिका

रुकुम (पश्चिम)

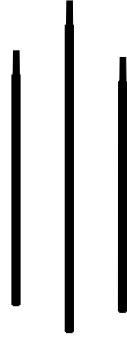
कर्णाली प्रदेश

२०७६

नगर सभाको बैठकमा मिति २०७६ साल असार १० गते मंगलबार

नगर उपप्रमुख श्री गीता नेपालीज्यूले

प्रस्तुत गर्नु भएको

आर्थिक वर्ष २०७६।०७७

को

बजेट वक्तव्य

आठविसकोट नगरपालिका

रुकुम (पश्चिम)

कर्णाली प्रदेश

२०७६

अध्यक्ष महोदय,

१. नेपाली जनताको त्याग, बलिदान र लामो संघर्षको परिणाम स्वरूप प्राप्त भएको नेपालको संविधान २०७२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी आठविसकोट नगर सरकारको तर्फबाट आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को बजेट प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरवको अनुभूति भएको छ । हाम्रो वर्तमान जटिल एवं चुनौतिपूर्ण भएतापनि विगत गौरवपूर्ण छ, र हाम्रो भविष्य उज्वल र सम्भावनायुक्त छ । विभिन्न कालखण्डहरूमा नेपाली जनताले गरेका बलिदानपूर्ण ऐतिहासिक जनआन्दोलन, १० वर्षे महान जनयुद्ध, मधेश आन्दोलन लगायत अन्य सबै आन्दोलनबाट संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधान घोषणा भई जनताले संवैधानिक रूपमा परिवर्तनको अनुभूति गरिरहेका छन् ।
२. समाजवाद उन्मुख राज्य व्यवस्था प्राप्तीको आन्दोलनमा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात महान् सहिदहरूप्रति श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । राज्य व्यवस्था परिवर्तनका युद्ध र आन्दोलनमा आफ्नो शरिरका अंगहरू गुमाउनु हुने घाइते तथा अपांग योद्धाहरूको उच्च सम्मान गर्न चाहन्छु । वेपत्ता योद्धाहरूको स्मरण गर्दै सम्पूर्ण सहिद परिवारप्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु । राष्ट्रियता, लोकतन्त्र र जनजीविकाको आन्दोलनमा अगुवाई गर्नुहुने सम्पूर्ण अग्रजहरूको योगदानको उच्च सम्मान सहित आदरभाव प्रकट गर्दै यसको लागि नेपाली जनताले पटक-पटक गर्दै आएको ऐतिहासिक जनआन्दोलन, महान जनयुद्ध, मधेश आन्दोलन एवम् विभिन्न कालखण्डमा भएका संघर्ष र आन्दोलनको स्मरण गर्न चाहन्छु ।
३. भौगोलिक विकटता र विविधता दुवै रूपमा चित्रित गरीवी, अभाव र अशिक्षाजस्ता थुप्रै समस्याहरूबाट ग्रसित रुकुम (पश्चिम) जिल्ला र सिंगो देशको समृद्धि र विकासको लागि निरन्तर रूपमा मन, वचन र कर्मले समर्पित हुनु हुने “उज्यालो नेपाल” का अभियान्ता, पूर्वमन्त्री एवम् प्रतिनिधिसभा सदस्य माननीय श्री जनार्दन शर्मा ज्यूलाई स्मरण गर्दै आठविसकोट नगरपालिकामा डिजिटल साक्षरता, राष्ट्रिय विद्युतीय प्रसारण लाईनको लागि पोल तथा लाईन विस्तार, एकीकृत सामुदायिक अर्गानिक नमूना कृषि फार्मिङ एवम् समग्र नगरपालिकाको विकास र रुकुमेलीहरूको देशव्यापी पहिचानको लागि खेल्नुभएको भूमिका र योगदानको उच्च सम्मान गर्न चाहन्छु । साथै उहाँले यस नगरपालिकाको विकास र सम्वृद्धि तथा नीति निर्धारणमा दिनुभएका मुल्यवान सल्लाह र निरन्तरको प्रेरणाको लागि आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । ठूलीभेरी नदीको संभावित कटान तथा जोखिमलाई नियन्त्रण गर्नको लागि तटबन्धनको लागि बजेट व्यवस्थापन गर्नुहुने नेपाल सरकार उर्जा, जलस्रोत

तथा सिँचाई मन्त्री माननीय बर्षमान पुनज्यू, आठविसकोट नगरपालिकालाई अर्गानिक मोडेल नगरपालिका निर्माण गर्न, फलफूल प्रशोधन उद्योग स्थापना गर्न लगायत कृषि क्षेत्रको समग्र विकासको लागि निर्वाह गर्नुभएको उल्लेखनिय योगदानप्रति कर्णाली प्रदेश भूमी व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्री माननीय विमला के.सी.ज्यू, सडक निर्माण, नदि नियन्त्रण तथा तटवन्धन, विपद् व्यवस्थापन लगायतको क्षेत्रमा उल्लेखनिय योगदान गर्नुहुने कर्णाली प्रदेश सभा सदस्य माननीय श्री रातो कामीज्यू र यस नगरपालिका एवम् समग्र जिल्लाको विकासको लागि निरन्तर चासो चिन्ता र खटिरहनु हुने सामाजिक विकृति र विसङ्गतिजन्य क्रियाकलापहरूको अन्त्य गरी सामाजिक सद्भाव र सहिष्णुतामा आधारित समतामूलक र न्यायपूर्ण समाज निर्माणको लागि विशेष योगदान गर्नुहुने रुकुम (पश्चिम) जिल्ला समन्वय प्रमुख राजकुमार शर्माज्यूलाई हार्दिक धन्यवाद सहित स्मरण गर्न चाहन्छु ।

४. राजनैतिक क्षेत्रमा हामीले ऐतिहासिक फड्को मारेका छौं । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राज्य व्यवस्थाको संस्थागत विकास गर्दै दिगो शान्ति, समृद्धि र विकासको लागि जनताको घरदैलोमा राज्यको उपस्थिति देखाउँदै आम जनताले राज्य भएको अनुभूति गर्दै त्यसमा गौरव गर्ने अवस्थाको सिर्जना गर्न नगर सरकार क्रियाशील छ । सबै नागरिकको लागि मर्यादित काम, न्यूनतम खाद्य सुरक्षा, आधारभूत स्वास्थ्य शिक्षाको सुविधा, स्वच्छ खानेपानी, सुरक्षित आवास, स्वच्छ वातावरणमा जिउन पाउने अधिकारजस्ता अत्यावश्यक आवश्यकताहरूको परिपूर्ति नै समाजवाद तर्फको यात्राको प्रस्थान बिन्दु हुनेछ । राजनीतिक प्रणालीप्रति नागरिकको भरोसा पुनर्स्थापित भएको छ । यो समयलाई आर्थिक-सामाजिक रूपान्तरणको अवसरको रूपमा उपयोग गरी जनचाहना पूरा गर्ने अबको हाम्रो बाटो भनेको तीब्र दिगो, फराकिलो र समावेशी आर्थिक विकास नै हो । आत्मनिर्भर र स्वाधिन अर्थतन्त्र निर्माण गर्ने स्वस्थ प्रतिस्पर्धात्मक अर्थ व्यवस्था हाम्रो प्रस्थान बिन्दु हो, समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्र हाम्रो गन्तव्य हो ।

५. नेपालको संविधान, संघीय सरकार, प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम, दीगो विकासका १७ वटा लक्ष्यहरू, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, नगरसभा एवम् नगर कार्यपालिकाबाट पारित विभिन्न कानून तथा कार्यविधिहरू, नगरवासीहरूको वास्तविक आवश्यकता र विकासप्रतिको चाहना र बजेट निर्माणको क्रममा राजनीतिक दल, संघसंस्था, विद्वत वर्ग र नगरवासी दाजुभाई दिदिबहिनीले दिनुभएको सुझाव र सल्लाहलाई बजेट निर्माणको मार्गदर्शनको रूपमा लिएको छु ।

६. आर्थिक वर्ष २०७६।०७७ को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्नु अघि आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ मा प्रस्तुत बजेटको कार्यान्वयनको अवस्था संक्षिप्त रूपमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु :-

(क) आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ को जेष्ठ मसान्तसम्मको भौतिक तथा वित्तीय प्रगति करिब ९९ प्रतिशत पुगेको छ । समपूरक र विशेष अनुदानबाट सञ्चालन हुने आयोजनाहरूको ठेक्का प्रक्रिया टुङ्गिई सम्झौता भई कार्य आरम्भ समेत भईसकेको छ ।

(ख) उपभोक्ता समितिबाट सञ्चालन गरिने आयोजनाहरू श्रम सहकारी वा श्रम समूह मार्फत हुने गरी आठविसकोट नगरपालिका सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७५ स्वीकृत गरिएको छ । नगरपालिकाले शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी सिर्जना तथा उत्पादनलाई मुख्य प्राथमिकताका क्षेत्रहरू तोकि सोही अनुरूप बजेट विनियोजन र कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिएको छ । जनसहभागिता वापत नगद सहभागिता गर्नुपर्ने प्रावधानको कार्यान्वयन गर्न थालिएको छ ।

(ग) नगरपालिकामा सञ्चालन हुने मुख्य-मुख्य आयोजनाहरूको पहिचान भई ती आयोजनाहरूको विस्तृत कार्ययोजना प्रतिवेदन (DPR) समेत तयार पारी परियोजना बैंक (Project Bank) बनाउन थालिएको छ ।

(घ) किवी, स्याउ, सुन्तला, ओखर, केरा, कागती, आँपजस्ता फलफूल उत्पादनका संभावित क्षेत्रहरूको पहिचान गरी कृषि पकेट क्षेत्रहरूको निर्माण कार्य सुरु गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ मा दश हजारभन्दा बढि किवीका विरुवा खरिद भई वडा नं. १० र १२ लगायतका अन्य वडाहरूमा व्यवसायिक ढङ्गले किवी खेतीको थालनी गरिएको छ । बाखापालन, कुखुरापालन, भैसीपालन, बंगुरपालन, माछापालन व्यवसायलाई प्रोत्साहन गर्न उत्कृष्ट व्यवसायि छनौट गरी अनुदान दिन थालिएको छ । पशुपालनलाई उद्योगसँग जोड्नको लागि वधशाला निर्माण, दूग्ध डेरीको स्थापनामा प्रोत्साहन, किसानहरूले उत्पादन गरेको दूधलाई संकलन, भण्डारण, प्रशोधन र बजारीकरणको लागि प्रदेश सरकार समेतको संलग्नतामा दूध संकलन भण्डारण तथा बजारीकरण कार्यक्रम सञ्चालनको लागि पहल थालिएको एवम् महुरी पकेट क्षेत्र विकास गर्न माहुरीका घर वितरणजस्ता कार्यक्रमहरूलाई सूक्ष्म ढङ्गले अगाडी बढाईएको छ ।

(ङ) वडा नं. ४ र ५ मा संघीय सरकार समेतको लगानीमा एकीकृत सामुदायिक मोडेल अर्गानिक कृषि फार्मिङको सुरुवात गरिएको छ । पहिलो चरणमा कृषिको लागि

आधारभूत पूर्वाधारको रूपमा रहेको सिंचाइलाई दिगो र भरपर्दो बनाउन झिमीखोला लगायत वडा नं. ४, ५ र अन्य वडामा रहेका मुहानहरूलाई केन्द्रित गरी Water Supply & Irrigation System Project को लागि Detail Engineering Survey, Design & Report Preparation (DESDRP) तयार भई ठेक्का आह्वान गरी ठेक्का समेत स्वीकृत भईसकेको छ । एकीकृत सामुदायिक कृषि फार्मिङको लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) समेत तयार भई सोही प्रतिवेदन अनुसार कार्य आरम्भ समेत भईसकेको छ । वडा नं. ४ र ५ लाई एग्रो टुरिज्मको रूपमा विकास गर्ने प्रक्रिया थालनी गरिएको छ ।

(च) सार्वजनिक निजी साझेदारी मोडेल अनुसार आयात विस्थापन र निर्यात प्रवर्द्धन गर्न कृषिमा आधारित जुस उद्योग स्थापना गरी संचालन गरिएको छ । संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा मसलाजन्य उद्योग, ड्राई फुड उद्योग, चिउरी प्रशोधन केन्द्र, गार्मेन्ट उद्योग, क्रसर उद्योगहरूको स्थापनाको लागि कार्य आरम्भ भईसकेको छ । आठविसकोट नगरपालिकामा औद्योगिक ग्रामको स्थापनाको लागि पूर्व संभाव्यता अध्ययनको कार्य अगाडी बढाईएको छ ।

(छ) वैज्ञानिक वन व्यवस्थापनमा आधारित सार्वजनिक निजी साझेदारी मोडेल अनुसार काष्ठ उद्योगको स्थापना र संचालनको प्रक्रिया अगाडी बढाईएको छ । आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ मा उद्योग सञ्चालनको लागि संरचना निर्माण, आवश्यक उपकरण खरिद लगायतका कार्यहरू सम्पन्न हुने क्रममा छन् ।

(ज) स्थानीय स्रोत साधन, सीप र क्षमतामा आधारित उद्योगहरूको प्रवर्द्धनको लागि कूल लागत अनुमानको ७५ प्रतिशतसम्म ऋण तथा अनुदान दिने व्यवस्थाको थालनी गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७४।०७५ र २०७५।०७६ मा विभिन्न ५ वटा उद्योगहरूलाई ३८ लाख ४० हजार रुपैयाँ बराबरको ऋण तथा अनुदान उपलब्ध गराईएको छ ।

(झ) विपन्न तथा जेहेन्दार छात्रछात्रहरूलाई नगरपालिकाको आवश्यकता र माग अनुसार उच्चस्तरीय प्राविधिक शिक्षा अध्ययनको लागि शैक्षिक ऋण तथा छात्रवृत्तिको व्यवस्थाको लागि आवश्यक कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ मा पाइलोट विषय अध्ययनको लागि २ जना छात्रहरूलाई ऋण र प्राविधिक शिक्षा पढ्ने ५ जना छात्रछात्राहरूलाई भेरी प्राविधिक शिक्षालय र कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिएको छ ।

- (ज) साईकुमारी काँडादह पदमार्ग निर्माण एवम् साईकुमारी मन्दिर निर्माणको लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार पारी कार्य आरम्भ गरिएको छ ।
- (ट) बसपार्क निर्माण, रंगशाला निर्माण, सीपमूलक तथा व्यवसायिक तालिम केन्द्रको निर्माण, ल्यान्डफिल्ड साइटको निर्माण, २५ शैयाको अस्पताल निर्माण, विभिन्न सामुदायिक विद्यालयहरूको भौतिक संरचना सुधार लगायतको लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार पारी कार्य आरम्भ गरिएको छ । संघ तथा प्रदेश सरकारबाट ती आयोजना निर्माणको लागि करिब ६ करोड बराबरको सम्पूरक र विशेष अनुदान समेत प्राप्त भएको छ ।
- (ठ) आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ मा नगरपालिकाभिन्नका १३ वटा सडकहरूको करिब १०० किलोमिटर सडक मर्मत संभार गरिएको छ । सडक सञ्जालमा नजोडिएका वडा नं. १ र २ लाई सडक सञ्जालमा जोड्न ट्याक ओपनिङको कार्य थालिएको छ । नगरपालिकाभिन्नका महत्वपूर्ण १४ वटाभन्दा बढि मुख्य सडकहरूको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार पारी सम्पूरक एवम् विशेष अनुदानको लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसँग माग गरी आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ मा केही सडकहरूको स्तरोन्नतिको लागि सम्पूरक अनुदान समेत प्राप्त भएको छ ।
- (ड) नगरपालिकाभिन्नका ६३ वटा विद्यालयहरूको रेखांकन गरी विद्यार्थी संख्या, भौतिक संरचना, नजिकका विद्यालयहरू विचको पैदल दूरी, शैक्षिक उपलब्धी लगायतका मापदण्डको आधारमा विद्यालय मर्ज, कक्षा तह घटाउने, शिक्षक दरवन्दी मिलान, १७० जना भन्दा बढि निजि स्वयमसेवक शिक्षकहरूको व्यवस्थापन, अनुगमन, मूल्यांकन र नियमन पद्धतिलाई वस्तुपरक र यथार्थपरक तुल्याउने लगायतका कार्यहरू शिक्षा क्षेत्रमा गरिएको छ । रुपान्तरण नेपाल मिदास एजुकेशनल प्रालि लगायतका परामर्शदाताहरूसँगको साझेदारीमा शैक्षिक सुधार योजना कार्यान्वयन गरिएको छ । शैक्षिक शत्र, २०७६ लाई शैक्षिक पुनर्जागरण अभियान वर्षको रुपमा घोषणा गरिएको छ । यस अभियानको थालनी चौथो विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदन २०७५ को पूर्ण कार्यान्वयनसँगै थालनी गरिएको छ । विद्यालयहरू मर्ज भएर सामुदायिक विद्यालयहरूको सङ्ख्या ६३ बाट ५४ वटामा झरेका छन् । नगरपालिका अन्तर्गतका विद्यार्थी सङ्ख्या अधिक भएका हिमालय माध्यमिक विद्यालय खदि, ज्ञानोदय माध्यमिक विद्यालय चौतारा, शहिद स्मृति माध्यमिक विद्यालय राडीज्यूउला र आर्दश माध्यमिक विद्यालय घेतमालाई नमूना विद्यालयको रुपमा

- विकास गर्न एवम् बाल कल्याण माध्यमिक विद्यालय राडिज्यूउलालाई प्राविधिक विद्यालयको रूपमा विकास गर्न आवश्यक प्रक्रिया अगाडी बढाईएको छ ।
- (ढ) सामुदायिक विद्यालयहरूको शैक्षिक वातावरणमा सुधार गरी आम अभिभावक र बालबालिकाहरूको आशाको केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ । निःशुल्क र अनिवार्य आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा सम्बन्धी मौलिक हकको पूर्ण कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- (ण) सूचना प्रविधिमा आधारित जीवनोपयोगी व्यवहारिक शिक्षाको लागि डिजीटल बोर्ड, कम्प्युटर, सोलार सिस्टम, सफ्टवेयरको स्थापना लगायतका विषयहरूको प्रबन्ध गरी शिक्षा सुधार परियोजना कार्यान्वयनमा ल्याईएको छ । यसै आर्थिक वर्षमा सूर्योदय माध्यमिक विद्यालय होलि, ज्ञानोदय माध्यमिक विद्यालय चौतारा, सरस्वति माध्यमिक विद्यालय मिग्री, जनता माध्यमिक विद्यालय झिनचौर, जनविकास माध्यमिक विद्यालय घारिखोला, नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय ठूलीवाखु, जनकल्याण माध्यमिक विद्यालय गोइरी र आधारभूत विद्यालय गाउँबारीमा ८ कोठे पक्की भवन निर्माणको लागि ठेक्का स्वीकृत भई कार्य आरम्भ समेत भईसकेको छ ।
- (त) नगरपालिकाभित्र राष्ट्रिय विकासको लागि आवश्यक जनशक्ति तयार गर्न, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक व्यवस्था अनुकूल सर्वसाधारण जनताको सदाचार, शिष्टाचार र नैतिकता कायम गर्न, आठविसकोट नगरपालिकाको लागि स्थापना हुने तथा भई संचालन भइरहेका विद्यालयहरूको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्दै शैक्षिक गुणस्तर सुधार गरी जीवनोपयोगी तथा गुणस्तरीय शिक्षा कायम गर्न, शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्र स्थापना भई नगरपालिका र अन्तर्गतका विभिन्न निकाय तथा विद्यालयस्तरबाट दिइने शैक्षिक सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता एवम् गुणस्तरियताको सुनिश्चितता गर्ने सिलसिलामा गरिने शैक्षिक कार्यक्रम, शैक्षिक संस्था तथा पदाधिकारीहरूको कार्य सम्पादन स्तर मापन, मूल्याङ्कन, अध्ययन, अनुसन्धान, परीक्षण तथा स्तरीकरण गर्ने कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्न शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्रको स्थापना र सञ्चालनको लागि शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्र सञ्चालन कार्यविधि, २०७६ तयार पारी कार्यान्वयनको क्रममा छ ।
- (थ) नगरपालिकाको पूर्ण लगानीमा २५ शैयाको अस्पताल स्थापना भई संचालनमा आएको छ । प्रदेश सरकार र नगरपालिकाको साझेदारीमा अस्पताल भवन निर्माणको लागि ६ करोड २६ लाख बराबरको ठेक्का स्वीकृत भई कार्य आरम्भ समेत भईसकेको छ । अस्पताल सञ्चालनको लागि आवश्यक उपकरण खरिद,

संरचना निर्माण, एम.वि.वि.एस. डाक्टर सहित करिब २५ जना करार जनशक्ति भर्ना गरी करार नियुक्त गरिएको छ ।

(द) १४ वटै वडाका उपयुक्त स्थानहरूमा १७ वटा शहरी स्वास्थ्य इकाईको स्थापना गरी संचालनमा ल्याईएको छ । आठविसकोट नगर अस्पतालमा स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम लागू गरी सबै नगरवासीहरूलाई अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य विमा गर्नुपर्ने नीति लागू गरिएको छ । निःशुल्क स्वास्थ्य शिविरलाई निरन्तरता दिईएको छ ।

(ध) स्थानीय सरकारलाई प्राप्त अधिकारहरूको कार्यान्वयनको लागि करिब ८० वटा भन्दा बढि स्थानीय कानूनहरूको निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याईएको छ । आवधिक योजना एवम् विभिन्न क्षेत्रगत योजनाहरूको निर्माण गर्ने कार्यको लागि विशेष पहल थालिएको छ । डिजिटल नगर प्रोफाइल बन्ने क्रममा छ ।

(न) ४६ किलोवाट क्षमताको गिजागाड लघुजलविद्युत आयोजना, २६ किलोवाट क्षमताको बुद्धबुद्धे खोला लघुजलविद्युत आयोजना नगरपालिकाको पूर्ण लगानीमा निर्माण गरी संचालन गरिएको छ । खारखाराखोला जलविद्युत आयोजना नगरपालिकाको सहलगानीमा सञ्चालनमा आएको छ । १ मेगावाट क्षमताको जंघारखोला जलविद्युत आयोजनाको निर्माणको लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयारीको काम सम्पन्न भई अनुदानको लागि वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रमा पठाईएको छ । नगरपालिकामा राष्ट्रिय विद्युत प्रसारण लाईन जडानको लागि विशेष पहल थालिएको छ ।

(न) नगरपालिकामा विद्युतको अभावमा अध्याँरोमा जीवनयापन गर्न बाध्य भएका एवम् हालसम्म पनि कहिकतैबाट सौर्य उर्जा जडानको लागि अनुदान प्राप्त गर्न नसकेका करिब सत्र सय घरपरिवारको लगत संकलन गरी नगरपालिकाको विशेष पहलमा पहिलो चरणमा ६०० घरपरिवारलाई ८० वाट क्षमताको सोलार सिस्टम उपलब्ध गराई जडान कार्य सम्पन्न गरिएको छ । थप घरपरिवारलाई अनुदानमा सोलार उपलब्ध गराउन विशेष पहल थालिएको छ ।

(प) नदी तथा खोलाको कारण जोखिमयुक्त स्थानमा झोलुङ्गे पुलहरूको निर्माण गर्न २० वटाभन्दा बढी झोलुङ्गे पुलहरूको लामो सूची तयार पारी संघ तथा प्रदेश सरकार समक्ष पेश गरिएको छ । ९ वटा झोलुङ्गे पुलहरू आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ भित्र निर्माण सम्पन्न हुने क्रममा छन् । सात वटा झोलुङ्गे पुलहरूको फेब्रिकेशन तथा स्टिल पार्ट खरिदको ठेक्का प्रक्रिया सम्पन्न भई सम्झौता समेत भईसकेको छ ।

- (फ) आठविसकोट नगरपालिकाका १४ वटै वडाहरूमा नगरपालिकाको पूर्ण लगानी र पहलमा इन्टरनेट सेवा जडान गरिएको छ ।
- (ब) नगरपालिकाको विकास निर्माणको लागि आवश्यक एक्स्ट्राभेटर, ब्याकओ लोडर, टिप्पर, ट्याक्टरजस्ता सवारीसाधन खरिद गरी परिचालन गरिएको छ ।
- (भ) महिला, आदिवासी जनजाति, दलित, अपांग, विपन्न वर्गहरूको संरक्षण, विकास र सशक्तिकरणको लागि सीपमूलक तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिमहरू सञ्चालन गरिएको छ । लक्षित वर्गसँग सम्बन्धित आयोजनाहरूलाई प्रतिफल प्राप्त हुने गरी निजहरूकै सहभागिता र नेतृत्वमा कार्यक्रम सञ्चालन हुने व्यवस्थालाई थप प्रभावकारी बनाउँदै लगिएको छ ।
- (म) नगरपालिकाको केन्द्र राडीबजारमा स्वीकृत मापदण्ड अनुसार सडक चौडा बनाउने एवम् ढल तथा नाला निर्माणको काम अन्तिम चरणमा पुगेको छ । भवन तथा शहरी विकास मन्त्रालयको सहयोगमा आठविसकोट नगरपालिकाको एकीकृत शहरी विकास योजना निर्माणको काम अन्तिम चरणमा पुगेको छ । राडीबजारमा अत्याधुनिक सुविधा सहितको कम्प्लेक्स भवन निर्माण र अन्य शहरी पूर्वाधार विकासको लागि शहरी विकास मन्त्रालय मार्फत करिब ३० करोड लागत अनुमानको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) निर्माणको काम अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।
- (य) नगरपालिकामा पर्यटकीय क्रियाकलाप अगाडी बढाउन आठविसकोट नगरपालिका पर्यटन रणनीतिक योजना निर्माण गरी संभावित पर्यटकीय क्षेत्रहरूको पहिचान गरिएको छ । आत्रे ऋषि मन्दिर पूर्वाधार विकास कार्यक्रम, आत्रे ऋषिको मन्दिर हुँदै चित्रिपाटन सिस्ने हिमालसम्मको पदमार्ग निर्माण, एग्रो टुरिज्मको लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार पारी संघीय सरकार र प्रदेश सरकारको आर्थिक सहयोगमा कार्य आरम्भ गरिएको छ ।
- (र) नियमित बजार अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाई उपभोक्ताको हक, हित र अधिकारको रक्षाको लागि उपभोक्त हित संरक्षण अभियान थालनी गरिएको छ । आठविसकोट नगरपालिकाभित्र मदिराजन्य पदार्थको आयात, विक्रि वितरण र सेवनमा पूर्ण रूपमा प्रतिवन्ध लगाई नगरपालिकालाई मदिरामुक्त नगरपालिका घोषणा गरिएको छ । लागू औषध दूर्व्यसनि, सूतिजन्य तथा मदिराजन्य पदार्थमा पूर्ण प्रतिवन्ध लगाई सामाजिक विकृति र विसङ्गतिमुक्त, सामाजिक सद्भाव तथा सहिष्णुतायुक्त, समतामूलक र न्यायपूर्ण नगरपालिका निर्माणको लागि विशेष अभियान थालनी गरिएको छ ।

- (र) नगरपालिकालाई पूर्ण सरसफाई उन्मुख तुल्याउन खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना (WASH Plan) निर्माणको काम सम्पन्न भएको छ । पूर्ण सरसफाई अभियानलाई प्रभावकारी ढङ्गले अगाडी बढाउन विशेष कार्ययोजना निर्माण गरी अगाडी बढिएको छ ।
- (ल) विपद् जोखिम न्यूनिकरण गर्न विपद् जोखिम पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण, स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना (LDCRP) निर्माणको कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ । ठूलीभेरी नदीकिनाराका बस्तिहरु, गिजागाडखोला तथा खारखारा खोलाहरुमा आएको बाढिको कारण आएको तथा आउने संभावित जोखिम र क्षति न्यूनिकरण गर्न नदि नियन्त्रण तथा तटबन्धनको कार्यलाई संघीय सरकार समेतको सहयोगमा अगाडी बढाईएको छ । विपद् व्यवस्थापनलाई उच्च प्राथमिकतामा राखि कार्य अगाडी बढाईएको छ ।
- () नगरपालिकाको प्रशासनिक कार्य सञ्चालनको लागि पक्की भवनको निर्माण, शौचालय निर्माण लगायतका भौतिक संरचना निर्माण र कार्यालय व्यवस्थापनमा उच्च जोड दिएको छ । सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई छिटो, छरितो, भरपर्दो र विश्वसनिय तुल्याउन कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि तालिम, नियमिति स्टाफ मिटिङ र निजहरुका कार्यहरुको नियमित अनुगमन तथा मूल्यांकन गरी आवश्यक पृष्ठपोषण दिने तथा लिने गरिएको छ ।
- () आर्थिक रुपमा विपन्न दिर्घ रोगीहरुलाई चालिस हजार रुपैयाँसम्म आर्थिक सहायता दिने गरिएको छ । प्राकृतिक प्रकोप पिडीतहरुलाई प्रकोप पिडीत सहायता उपलब्ध गराई थप सहायताको लागि सम्बन्धित अन्य निकायमा समन्वय गर्ने गरिएको छ ।
- (व) नगरपालिकाको कार्यालय एवम् वडा कार्यालयहरुको व्यवस्थापन, विद्युतिय हाजिरी, CCTV जडान, डिजिटल वडापत्र, डिजिटल नोटिस बोर्ड लगायतका विद्युतीय सुशासनसँग सम्बन्धित उपकरणहरु खरिद, जडान तथा संचालन गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ बाट वडास्तरिय एवम् नगरस्तरिय सार्वजनिक सुनुवाईको कार्यक्रम सुरुवात गरिएको छ । नगरपालिकाबाट सम्पादन भएका अधिकांश कार्यहरु एवम् नगरपालिकाका गतिविधिहरु नगरपालिकाको वेबसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्ने गरिएको छ । नगरपालिकाभित्र भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलाप हुन नदिन एवम् गुणस्तरिय, परिमाणमुखि, लागत अनुमान अनुसारको कार्य तोकिएको समयावधिभित्र सम्पन्न गर्न अनुगमन तथा मूल्यांकनको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने प्रयत्न गरिएको छ ।

(श) स्वच्छतासँगको साझेदारीमा सबै स्वास्थ्य चौकीहरूको खानेपानी तथा सरसफाईको अवस्थामा सुधार गरिएको छ । नगरपालिकाभित्रको खानेपानी सम्बन्धी आधारभूत समस्या हल गरिएको छ । गत आर्थिक वर्षमा करिब १ करोड बराबरको खानेपानी सिंचाई पाइप खरिद तथा योजनागत वितरण गरी खानेपानी तथा सिंचाई सुविधा विस्तार कार्य अगाडी बढाईएको छ ।

अध्यक्ष महोदय,

७. अब म यस नगरपालिकाको अर्थतन्त्रमा देखिएका मूलभूत चुनौतिहरू यस प्रकार उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

(क) असिमित माग र आवश्यकता तर सिमित स्रोत साधन

शताब्दियौँदेखि केन्द्रीकृत एकात्मक राज्य प्रणालीको अभ्यास भईरहेको अवस्थामा स्थानीय सरकारलाई प्राप्त संवैधानिक अधिकारको कार्यान्वयनमा स्रोत साधनको सिमितताले जनताको माग, आवश्यकता र चाहनाअनुसारका योजना तथा कार्यक्रम सम्पादन गर्न चुनौतिपूर्ण छ । भौगोलिक हिसावले ठूलो, विकट, धेरैजसो मानव विकास सूचकांकहरू कमजोर हुनु, कुल जनसङ्ख्याको करिब ५१ प्रतिशत निरपेक्ष गरिबीको रेखामूनीको जनसङ्ख्या, आन्तरिक आम्दानी तत्काल बढाउन सक्ने अवस्था न्यून हुनु, संघीय सरकार एवम् प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान खर्चको आवश्यकताको हिसावले निकै कम हुनुजस्ता कारणहरूले नगरपालिकाको रूपमा घोषित स्थानीय तहलाई न्यूनतम पूर्वाधार सहितको वास्तविक नगरपालिकाको रूपमा उभ्याउनु चुनौतिपूर्ण छ ।

(ख) कार्यान्वयन पक्ष कमजोर हुनु

आयोजनाहरूको अपूरो तयारी, कमजोर व्यवस्थापकीय क्षमता, उपभोक्ता समिति एवम् निर्माण व्यवसायीको कमजोर वित्तीय र प्राविधिक क्षमता, कानूनी, नीतिगत र प्रक्रियागत जटिलता, व्यवस्थित र योजनावद्ध योजना कार्यान्वयन कार्ययोजना नहुनु, औपचारिकतामा सिमित अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणालीजस्ता कारणहरूले आयोजनाहरू तोकिएको समय सिमाभित्र सम्पन्न हुन नसक्ने तथा आयोजना कार्यान्वयनमा संलग्न सरोकारवालाहरूको काम गर्ने उत्साहमा कमी, प्राविधिक ज्ञानको अभाव, नतिजा प्राप्तिप्रतिको उदासिनता र समग्र मानवीय क्षमताको कमीका कारण कार्यान्वयन क्षमता कमजोर हुने देखिन्छ । तसर्थ, विनियोजनमा प्रभावकारिता ल्याई लक्ष्य बमोजिम कार्यसम्पादन तोकिएकै समयमा गर्नु चुनौतिपूर्ण छ ।

(ग) आन्तरिक उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि

उत्पादनका साधनहरूमाथि उत्पादक शक्तिको पहुँच वृद्धि गरी सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको लगानी सहकार्यबाट उत्पादकत्व र उत्पादन वृद्धि गर्नुपर्ने चुनौति छ । उचित बजार व्यवस्थापनका माध्यमबाट उत्पादनको आन्तरिक तथा बाह्य बजार सुनिश्चित गर्नु पनि चुनौतिपूर्ण नै रहेको छ । उद्यम र उद्यमशीलता प्रवर्द्धन हुन नसक्नु, नगरपालिकाको पहिचान झल्कने एवम् आयातलाई प्रतिस्थापन गर्न सक्ने आफ्नै विशेषताको उत्पादन हालसम्म प्रवर्द्धन नहुनुजस्ता कारण हरेक हिसावले परनिर्भरता बढ्दै जानु चुनौतीपूर्ण छ ।

(घ) औपचारिक अर्थतन्त्रको विकास

सिमीत बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको कारण सबै आर्थिक कारोवारहरूलाई औपचारिक दायरामा ल्याई आर्थिक कारोवारहरू बैकिङ प्रणाली मार्फत् गर्ने, सबै नगरवासीको बैंक खाता खोल्ने अभियानलाई सार्थक बनाउनु चुनौतिपूर्ण छ ।

(ङ) सार्वजनिक निर्माणको गुणस्तरियता

निर्माण कार्यको सुक्ष्म सुपरिवेक्षण, निर्माण व्यवसायीहरूको कमजोर क्षमता र सघन अनुगमनको अभावमा निर्माण भएका संरचनाहरू छोटो समयमा नै जीर्ण र लथालिङ्ग हुने गरेका छन् । सार्वजनिक निर्माणको गुणस्तर कमजोर रहेको अवस्थामा यसमा सुधार गरी सार्वजनिक निर्माणको गुणस्तर वृद्धि गर्नुपर्ने, दोहोरो तेहेरो खर्च रोक्नुपर्ने कार्य चुनौतिपूर्ण छ । नगरपालिकाभिन्न सञ्चालनमा रहेका आयोजनाहरूको प्रभावकारी अनुगमन, नियमन एवम् मूल्यांकन हुन नसक्दा निर्मित संरचनाको गुणस्तरियतामा प्रश्न चिन्ह लगाउनु पर्ने अवस्था छ । गुणस्तरहिन निर्माण कार्यले स्रोत साधनको दुरुपयोगलाई बढवा दिईरहेको सन्दर्भमा यसलाई रोकि निर्माण कार्यमा गुणस्तरियता सुनिश्चित गर्नु चुनौतिपूर्ण छ ।

(च) शासकीय क्षमता अभिवृद्धि र संस्थागत विकास

कानूनको परिपालना, सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता, सुदृढ र सक्षम संस्थागत सुशासन कायम गरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याउने तथा व्यवसायिक कर्मचारीतन्त्र र सहयोगी समाजको निर्माण गर्ने कार्य चुनौतिपूर्ण छ ।

(छ) भौगोलिक विकटता

भौगोलिक विकटताको कारण वडा नं. १ र २ लाई सडक संजालमा जोड्ने र सूचना तथा संचार प्रविधिको भरपर्दो व्यवस्था गर्ने कार्य चुनौतिपूर्ण छ । स्रोत साधनको अत्याधिक सदुपयोग गर्न सक्ने अवस्थाको सिर्जना गर्नु पनि चुनौतिको रूपमा रहेको छ । निर्माण कार्यहरू तोकिएको परिमाण, गुणस्तर, समयसिमा र लागतमा सम्पन्न गर्न भौगोलिक रूपले विकट वडाहरूमा चुनौतिपूर्ण नै छ ।

(ज) गरिवी, अशिक्षा र पछोटेपनको अन्त्य

प्रतिव्यक्ति आय कम हुनु, औसत आय थोरै हुनु, साक्षरता दर न्यून रहनु, खाद्य असुरक्षा, अन्धविश्वास, शिघ्र कुपोषण लगायतका समस्याहरूको समाधान गरी मानव विकास सूचकांकहरूलाई सकारात्मक र अपेक्षित बनाउनु चुनौतीपूर्ण छ ।

८. विद्यमान अवसरहरूको सदुपयोग र चुनौतिहरूको सामना गर्ने गरी आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तयार गरेको छ । यो बजेटका उद्देश्यहरू यसप्रकार छन् :-

(क) नगरपालिकालाई प्राप्त संवैधानिक अधिकारहरूको प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयन गर्न सक्ने आधारशिला तयार पार्ने,

(ख) आन्तरिक उत्पादन र खपतमा वृद्धि गरी आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्द्धन गर्दै दिगो, फराकिलो, समावेशी र उच्चदरको आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने,

(ग) आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार विकासका संभावनाहरूको खोजी गरी कार्यान्वयनको उपयुक्त व्यवस्था मिलाउने,

(घ) आर्थिक तथा सामाजिक असमानता र विभेदको अन्त्य गर्दै स्वस्थ, सफा, शान्त, सुशासनयुक्त र न्यापूर्ण प्रविधिमैत्री समृद्ध गाउँ शहरको विकास गर्ने,

(ङ) मानव अधिकारको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्दै गुणस्तरिय शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी, सामाजिक सुरक्षामा आम नागरिकको सहज र सरल पहुँच स्थापित गरी समतामूलक एवम् न्यायपूर्ण समाजको निर्माण गर्ने,

(च) कृषिको व्यवसायिकरण, विविधिकरण, यान्त्रिकरण र आधुनिकरण गरी उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्ने,

(छ) रोजगारीका व्यापक अवसरहरू सिर्जना गर्ने गरी औद्योगिक विकास गर्ने एवम् सीपमूलक व्यवसायिक तालिम सञ्चालन गरी बेरोजगारमुक्त नगरपालिका घोषणाको आधारहरू तयार पार्ने,

(ज) वातावरणमैत्री, लैंगिकमैत्री, बालमैत्री, अपांगमैत्री र प्राङ्गारिक नगरपालिकाको निर्माण गर्ने,
(झ) भष्ट्रचारमुक्त, चुस्त र जनमुखी शासन व्यवस्था कायम गर्ने ।

९. यी उद्देश्यहरू हासिल गर्नको लागि आगामी आर्थिक वर्षको बजेटका प्राथमिकताहरू देहाय बमोजिम निर्धारण गरिएको छ :-

(क) नगरपालिकालाई प्राप्त संवैधानिक एवम् कानूनी अधिकारको कार्यान्वयनको लागि कानूनी, नीतिगत एवम् संस्थागत संयन्त्रहरूको विकास,

(ख) चरम गरिबीको न्यूनिकरण र पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र, समुदायको शीघ्र उत्थान,

(ग) गुणस्तरिय, जीवन उपयोगी र प्रविधिमैत्री आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा, आधारभूत स्वास्थ्य तथा सरसफाई, रोजगारीका अवसरहरूमा वृद्धि, मानव संसाधन विकास,

(घ) उद्यम र उद्यमशिलताको विकास, कृषिको आधुनिकीकरण, व्यवसायिकरण र विविधकरण गरी उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि,

(ङ) लघु तथा साना जलविद्युत उत्पादन, प्रसारण र वितरण, स्थानीय सडकको निर्माण र स्तरोन्नति

(च) सार्वजनिक प्रशासन र सेवा प्रवाहमा सुधार,

(छ) विपद् जोखिम न्यूनिकरण, जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण,

(ज) लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण, लक्षित समूह विकास कार्यक्रम,

अध्यक्ष महोदय,

१०. अब यिनै चुनौति, उद्देश्य र प्राथमिकताको सेरोफेरोमा रहेर तयार गरिएको आगामि आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रमहरू देहाय बमोजिम प्रस्तुत गर्दछु ।

संविधान र दिगो विकास लक्ष्यहरूको कार्यान्वयन

११. नेपालको संविधान र सोही संविधान अनुसार बनेका कानूनी व्यवस्थाहरूमा स्थानीय तहलाई प्राप्त अधिकारहरूको कार्यान्वयन गरी नगरपालिकाको संस्थागत क्षमता विकास गर्न कानून निर्माणको कार्यलाई तीव्रता दिईनेछ । संविधानको मर्म विपरीत नहुने गरी नगरपालिकाको आवश्यकता र यहाँको परिवेश अनुसार कानूनहरूको निर्माण तथा परिमार्जन गरिनेछ । दिगो विकासका १७ वटा लक्ष्यहरू सन् २०३० सम्म प्राप्त हुने गरी बजेट कार्यान्वयन गरिनेछ ।

संघीयता कार्यान्वयन

१२. गाउँ नगरमा सिंहदरवारको अनुभूति हुने गरी स्थानीय तहले सेवा प्रवाह र विकास निर्माणका कार्यहरू आफैं सञ्चालन गर्न सक्ने अवस्थाको सिर्जना गर्न संघीय सरकारले अन्तर स्थानीय तह वित्तीय हस्तान्तरण अन्तर्गत सःशर्त अनुदान, वित्तीय समानीकरण अनुदान र राजश्व बाँडफाँट वापतको रकम प्रदान गरेको छ । साविकका विषयगत मन्त्रालयहरूबाट सम्पादन भइरहेका तर नेपालको संविधानको अनुसूची-८ मा व्यवस्था भएका अधिकांश कार्यहरू स्थानीय तहबाटै संचालन हुने गरी स्रोत उपलब्ध गराईएकोमा सोही अनुसार बजेट विनियोजन गरेको छु । खासगरी शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पशु सेवा, राष्ट्रिय ग्रामीण तथा नवीकरणीय उर्जा कार्यक्रमको लागि संघीय सरकारबाट रु १४ करोड ७४ लाख सःशर्त अनुदान प्राप्त भएको छ । सःशर्त अनुदान सहित प्राप्त कार्यक्रमलाई अनुदानसाथ प्राप्त मार्गदर्शन र शर्त अनुसार कार्यान्वयन गरिनेछ । संघीय सरकारबाट छनौटमा परेका लागत अनुमान सहितको परियोजना प्रतिवेदन तयार भएका झोलुङ्गे पुलहरूको निर्माण र राडीज्यूउला - जाजरकोट सडक पुलको निर्माणको लागि थप रु १० करोड र प्रदेश सरकारबाट रु १ करोड सःशर्त अनुदान प्राप्त हुने अनुमान छ ।

कृषि तथा पशुपालन

१३. मुलुकको कूल ग्राहस्थ उत्पादनमा करिब ३३ प्रतिशत योगदान गर्ने र करिब ७० प्रतिशत नेपालीको प्रमुख पेशाको रूपमा रहेको कृषिको व्यवसायिकरण, विविधिकरण र आधुनिकीकरण विना अर्थतन्त्रमा गुणात्मक सुधार हुन सक्दैन । कृषि प्रणालीलाई वैज्ञानिक, व्यवसायिक र वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलित बनाउँदै आर्थिक वृद्धिको दिगो आधार तयार गर्न कृषिमा आधारित उद्योग स्थापना र सञ्चालनमा जोड दिईनेछ ।

१४. पहिचान भएका कृषि पकेट क्षेत्रहरूमा पर्याप्त लगानी गरिनेछ । दूधमा आत्मनिर्भर हुने गरी भैसीपालन र फलफूल तथा तरकारी एवम् अन्नवालीमा आत्मनिर्भर हुने गरी स्याउ, सुन्तला, कागती, ओखर, किवी, केरा, आँप, तरकारी, मकै, कोदो, फापरजस्ता फलफूल तथा अन्नवालीहरूको व्यवसायिकरण हुने गरी खेती गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । किसान सरकार साझेदारी अवधारणा अनुसार ५० प्रतिशत अनुदानमा फलफूलका विरुवा उपलब्ध गराईनेछ । किवी खेती गर्ने किसानहरूलाई प्रति विरुवाको आधारमा बगैचा व्यवस्थापनको लागि लागत अनुमानको ५० प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराईनेछ । विरुवा नर्सरी उत्पादन केन्द्र, संकलन केन्द्र, शीतघरको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिनेछ । सामूहिक खेती तथा करार खेतीको अवधारणालाई मूर्तरूप दिन तत्काल यस सम्बन्धी

नीति बनाईनेछ । संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा कृषि तथा पशु विमाको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

१५. संघ प्रदेश एवम् निजि क्षेत्रसँगको साझेदारीमा सञ्चालित कृषिमा आधारित उद्योगहरूको प्रभावकारी सञ्चालन, व्यवस्थापन र उत्पादित वस्तुहरूको बजारीकरण गरी निर्यात प्रवर्द्धन गरिनेछ । कृषिमा आधारित उद्योग स्थापना र सञ्चालन गर्न ईच्छुक समूह वा सहकारीलाई लागतको आधारमा कूल लागतको ५० प्रतिशतसम्म अनुदान उपलब्ध गराईनेछ ।
१६. उत्पादन गर्ने काम कृषकको र कृषकले उत्पादन गरेको उपज संकलन, सञ्चय र विक्रि वितरण गर्ने काम सहकारीको भन्ने मान्यताअनुसार नगरपालिका केन्द्रमा एक विक्रि सहकारीको स्थापना गरी सञ्चालन गरिनेछ । उत्कृष्ट कार्य गर्ने कृषि फर्म वा किसानलाई एकमुष्ट अनुदान उपलब्ध गराईनेछ ।
१७. कृषकहरूको समस्या समाधानको लागि आवश्यक उपकरण, औषधि तथा विउ विजनसहित कृषि प्राविधिकको व्यवस्था गरिनेछ । यस आर्थिक वर्षमा पनि स्याउ, कागति, आँप, सुन्तला, ओखर, किवी, केराका विरुवा वितरणको कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१८. निर्माणाधिन पशु वधशालालाई व्यवस्थित गरी उपभोक्तालाई ताजा र स्वस्थ मासु उपलब्ध हुने सुनिश्चतता गरिनेछ । आगामी तीन वर्षभित्र नगरपालिकाबाट दैनिक १० हजार लिटर दूध निर्यात गर्ने गरी भैसीपालन व्यवसायमा लगानी गरिनेछ ।
१९. माथि उल्लेखित मुख्यमुख्य कार्यक्रम एवम् कृषि क्षेत्रतर्फका अन्य कार्यक्रमहरूको लागि रु. १ करोड ५६ लाख ७५ हजार विनियोजन गरेको छु ।

उद्योग, वाणिज्य तथा व्यापार

२०. यस आर्थिक वर्षमा संघ तथा प्रदेशसँगको साझेदारीमा नगरपालिकाको पूर्ण स्वामित्व रहने गरी निर्माणाधिन वनपैदावारमा आधारित काष्ठ उद्योग सञ्चालनमा ल्याईनेछ । नगरपालिका क्षेत्रभित्र स्थापना हुने क्रसर उद्योग, ग्रील उद्योग एवम् स्थानीय स्रोत, साधन, सीप र कच्चा पदार्थमा आधारित लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरूलाई ऋण तथा अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
२१. संघीय सरकारसँगको साझेदारीमा एक उद्योग ग्रामको स्थापनाको लागि पूर्व संभाव्यता अध्ययन गरी संघीय सरकार समक्ष पेश गरिनेछ । फलफूलमा आधारित उद्योग, काष्ठजन्य उद्योग, क्रसर उद्योग तथा अन्य प्राकृतिक स्रोत साधनमा आधारित

उद्योग स्थापना, सञ्चालन र व्यवस्थापन गरी वार्षिक कम्तिमा रु २० करोड बराबरको मालवस्तु निर्यात गरिनेछ ।

२२. स्थानीय स्रोत साधन र कच्चा पदार्थमा आधारित तत्काल रोजगारी सिर्जना गर्ने उद्योगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । सार्वजनिक निजी साझेदारी (PPP) मोडेल अनुसार उद्योग क्षेत्रको विकास गरिनेछ । बजार अनुगमनलाई नियमित र प्रभावकारी बनाईनेछ । बजार क्षेत्रका विकृति र मनोमानी अन्त्य गर्न स्थानीय प्रशासनसँग समन्वय गरी आवश्यक कदम चालिनेछ । उद्योग, वाणिज्य तथा व्यापार क्षेत्रको विकासको लागि रु १ करोड २७ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छु ।

पर्यटन पूर्वाधार

२३. पर्यटन क्षेत्रलाई राष्ट्रिय अर्थतन्त्र एवं, यस नगरपालिकाको अर्थतन्त्रको प्रमुख आधारको रूपमा विकास गर्न प्राकृतिक, ऐतिहासिक, धार्मिक पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि सुक्ष्म ढंगले अध्ययन गर्ने तथा सोको लागि आवश्यक पूर्वाधार विकासमा जोड दिईनेछ । यस आर्थिक वर्षभित्र पर्यटन गुरुयोजना तयार गरी लागू गरिनेछ । गौतमहरूको उद्गम स्थल गोतामकोटमा निर्माणाधिन आत्रे ऋषिको मन्दिर निर्माणको कार्यलाई पूर्णता दिन संघ तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरिनेछ । पर्यटकीय संभावना बोकेका एवम् पहिचान भएका अन्य पर्यटन क्षेत्रहरूको विकासको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

२४. पर्यटकीय स्थलहरूको अध्ययन, पहिचान र प्रचारप्रसारको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ । पर्यटन पूर्वाधार निर्माण, प्रचारप्रसार र पर्यटक अनुकूल सेवा सुविधा विकासमा जोड दिईनेछ । पर्यावरण पर्यटन, युद्ध पर्यटन तथा एग्रो पर्यटनका लागि संभाव्यता अध्ययन गरिनेछ । पर्यटनसँग सम्बन्धित कार्यहरूको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

सहकारी तथा गरिबी निवारण

२५. आठविसकोट नगरपालिकामा रहेको चरम गरिबी न्यूनीकरण गर्न प्रदेश सरकार एवम् संघीय सरकारसँगको सहकार्यमा गरिबी विरुद्ध साझा अभियान अन्तर्गत विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । नगरपालिकामा एक गरिबी निवारण सचिवालयको स्थापना गरी प्रभावकारी सञ्चालन गरिनेछ ।

२६. समृद्ध नगरका लागि सहकारी अभियान अन्तर्गत सहकारीलाई समृद्ध नगरपालिका र समाजवाद निर्माणको प्रमुख आधार स्तम्भको रूपमा विकास गर्न र समाजवादको अभ्यास गर्ने गाउँको रूपमा प्रत्येक वडालाई केन्द्रित गरी सबै नगरवासीहरूको सहकारी संस्थामा शेयर कायम हुने गरी विषय क्षेत्रगत सहकारी संस्थाहरूको स्थापना र स्थापित सहकारी संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि एवम् शुद्धिकरण अभियान सञ्चालन गरिनेछ । संघीय सरकार एवम् प्रदेश सरकारको गाउँ-गाउँमा सहकारी : घर-घरमा रोजगारीको नारालाई सार्थक तुल्याउन सहकारी मार्फत कृषिजन्य र वनपैदावारमा आधारित उद्योगको स्थापना गरी रोजगारी सिर्जना गरिनेछ । श्रम सहकारीलाई थप प्रभावकारी बनाई युवा जनशक्तिलाई श्रमसँग जोडि नगरको समृद्धि र विकासको लागि परिचालन गरिनेछ ।
२७. युवा बेरोजगारीलाई सम्बोधन गर्न युवा लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । दलित महिला, द्वन्द्वपीडित, विपन्न तथा सीमान्तकृत समुदायको आत्मनिर्भरताको लागि लक्षित वर्ग विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । सहकारी तथा गरीबी निवारणसँग सम्बन्धित कार्यको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा

२८. यो आर्थिक वर्ष शिक्षा क्षेत्रमा इतिहास रचने वर्ष हुनेछ । शैक्षिक पुनर्जागरण अभियानलाई वर्षभरी प्रभावकारी ढङ्गले सञ्चालन गरी सामुदायिक विद्यालयहरूको विद्यमान अवस्थालाई थप मजबुद बनाईनेछ । जागरण अभियानमा अभिभावक शिक्षा तथा जागरण, कि गर कि मर अभियान, विद्यालयहरूको भौतिक वातावरण सुधार गर्ने अभियान, कार्य सम्पादन मूल्यांकनको आधारमा दण्ड र पुरस्कार अभियान, विद्यालय अभिभावक र नगरपालिका निरन्तर अन्तरक्रिया अभियान, प्रधानाध्यापक र शिक्षक कर्मचारी आफ्नो जिम्मेवारीप्रति इमान्दार, कर्तव्यनिष्ठ, प्रतिबद्ध र उत्तरदायि बनौं अभियान, विद्यालय पूर्ण सरसफाई उन्मुख अभियान लगायतका अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
२९. विद्यालयहरूको भौतिक संरचना सुधारको लागि संघीय सरकार एवम् प्रदेश सरकारसँग साझेदारी गरिनेछ । भौतिक संरचना निर्माण तथा सुधार, योग्य र सक्षम जनशक्ति व्यवस्थापन, कम्तिमा एक माध्यमिक विद्यालय बराबर ६०० जना विद्यार्थी हुने सुनिश्चितता गरी हिमालय मा.वि. खदि, ज्ञानोदय मा.वि. चौतारा, हिमालय मा.वि. दाजे, शहिद स्मृति नमूना मा.वि. राडीज्यूउला र आदर्श मा.वि. घेत्मालाई नमूना विद्यालयको रूपमा विकास गरिनेछ । शहिद स्मृति नमूना मा.वि., दिपज्योती आधारभूत विद्यालय र मर्ज भएका वडा नं. ११ घाँडिगौडा र डाडाँफारुलाका विद्यालयको लागि जग्गा खरिद र

आफ्नै भौतिक संरचना निर्माण गरी सवल शैक्षिक संस्थाको रूपमा विकास गरिनेछ ।
वडा नं. १३, १ र २ मा क्रमशः माध्यमिक विद्यालय स्थापनाको लागि प्रयत्न गरिनेछ ।

३०. बालकल्याण मा.वि. राडिज्यूउलालाई प्राविधिक शिक्षालयको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । विद्यार्थी अनुपातमा शिक्षक व्यवस्थापन एवम् भौतिक संरचनाको निर्माणजस्ता कार्यलाई प्रभावकारी बनाईनेछ । विषयगत, योग्य एवम् सकारात्मक सोच भएका जनशक्तिलाई शिक्षा क्षेत्रमा स्वागत गरिनेछ ।

३१. राडिज्यूउला शिक्षा क्याम्पसलाई आवश्यक जग्गा खरिद तथा संरचना निर्माणको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

३२. नगरपालिकाबाट खुला प्रतिस्पर्धाको आधारमा विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा दरवन्दी सिर्जना गरी सोही आधारमा छनौट भई नियुक्त गरिएका स्वयमसेवक करार शिक्षकहरूको लागि तलबभत्ताको व्यवस्था गरेको छु । योग्य र क्षमतावान प्रशासकको रूपमा प्रधानाध्यापकलाई स्थापित गर्न स्वीकृत मापदण्ड र कानूनी व्यवस्था अनुसार प्रधानाध्यापकको नियुक्ति गरी निजसँग कार्य सम्पादन करार गरिनेछ ।

३३. विपन्न वर्गका जेहेन्दार बालबालिकाहरूलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिनेछ । भर्ना अभियानलाई प्रभावकारी तुल्याई सामुदायिक विद्यालयहरूमा बालबालिका एवम् अभिभावकहरूलाई आकर्षित गर्न गुणस्तरिय पठनपाठनका अतिरिक्त विशेष आकर्षणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । विद्यालय सुधारको लागि सूचना प्रविधिको ब्यापक प्रयोग गरिनेछ । विद्यालयको प्रशासनिक सुधार तथा नियमनको लागि विद्युतीय शासनको अवधारणा कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ । विद्यालयको नियमित अनुगमन, मूल्यांकन र परिक्षण गरी प्रतिवेदन गर्न एवम् शिक्षक कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिको लागि तालिम, अभिमूखिकरण सञ्चालन गर्न शैक्षिक गुणस्तर परिक्षण केन्द्रको स्थापना गरी सञ्चालन गरिनेछ । यसको लागि पर्याप्त बजेट विनियोजन गरेको छु ।

३४. उच्च शिक्षा अध्ययन गर्न चाहने बालबालिकाहरूलाई छात्रवृत्ति तथा शुलभदरमा शैक्षिक ऋण तथा ब्याजमा अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ । सो ऋण नगरपालिका स्तरिय वचत तथा ऋण सहकारी संस्था मार्फत दिने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

३५. उत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्न सफल विद्यालय, उक्त विद्यालयमा कार्यरत उत्कृष्ट शिक्षक एवम् उत्कृष्ट विद्यार्थीहरूलाई सम्मान तथा पुरस्कार र अपेक्षित नतिजा हासिल नगर्ने गैर जिम्मेवार एवम् कर्तव्यच्युत शिक्षक कर्मचारीलाई दण्ड दिने व्यवस्थालाई थप

प्रभावकारी बनाईनेछ । वार्षिक शैक्षिक क्यालेन्डर, वार्षिक कार्यतालिकाको निर्माण गरी शैक्षिक गतिविधिहरू संचालन गर्ने नीतिलाई निरन्तर रूपमा लागू गरिनेछ ।

३६. जोखिमको वहन गरिरहेका बालबालिकाहरूको उद्धार एवम् संरक्षणको लागि आपत्कालिन बाल उद्धार कोषको स्थापना गरी संचालन गरिनेछ । विशेष क्षमता भएका बालबालिकाको लागि विशेष शिक्षा संचालनको लागि सहयोग गरिनेछ ।

३७. नेपाल सरकारको सामुदायिक विद्यालयमा बालबालिका "सिकाऔं, टिकाऔं र विकाऔं" भन्ने नारालाई साकार तुल्याउन भर्ना अभियान तथा प्रविधिमैत्री पठनपाठनलाई प्रभावकारी बनाईनेछ । बालबालिकाको मूल जग बालविकास केन्द्रहरूलाई प्रभावकारी ढङ्गले सञ्चालन गरिनेछ । बालविकास कार्यकर्ताहरूलाई कार्य सम्पादनको आधारमा मासिक रूपमा प्राप्त हुने पारिश्रमिकको शतप्रतिशतसम्म प्रोत्साहन दिन बजेट व्यवस्थापन गरिएको छ ।

३८. निर्माणाधिन व्यवसायिक एवम् सीपमूलक तालिम केन्द्रलाई प्राविधिक विद्यालयको रूपमा रूपान्तरण गरिने बालकल्याण माध्यमिक विद्यालय मार्फत सञ्चालनमा ल्याईनेछ । उल्लेखित शिक्षासँग सम्बन्धित कार्यहरू गर्न चालू र पुँजीगत गरी रु २२ करोड ९८ लाख (कूल बजेटको ३३ दशमलब ६८ प्रतिशत) विनियोजन गरेको छु ।

आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई

३९. प्रदेश सरकार एवम् संघीय सरकारसँगको समन्वय र सहयोगमा २५ शैयाको अस्पताललाई थप व्यवस्थित गरिनेछ । अस्पताल सञ्चालनको लागि आवश्यक भौतिक पूर्वाधार, औषधि उपकरण, दक्ष जनशक्तिको लागि बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

४०. अनिवार्य स्वास्थ्य विमा गर्न सबै नगरबासीहरूलाई प्रेरित गरिनेछ । अति विपन्न घर परिवारलाई निःशुल्क रूपमा स्वास्थ्य विमा गर्न विशेष पहल गरिनेछ । वि.स. २०७६ असार मसान्तभित्र स्वास्थ्य विमा गर्ने घरपरिवारलाई आर्थिक वर्ष २०७६।०७७ को मालपोत करमा ५० प्रतिशत छुट दिईनेछ । स्वास्थ्य विमा नगरेका घरपरिवारका सदस्यहरूलाई आर्थिक सहायता, प्रकोप पिडित सहायता लगायत नगरपालिकाबाट दिईने सेवा सुविधाबाट बञ्चित गर्न सकिनेछ ।

४१. सञ्चालनरत शहरी स्वास्थ्य ईकाइहरूलाई थप सुदृढ गराई सुविधा सम्पन्न बनाउन बजेटको व्यवस्था गरेको छु । प्रत्येक वडामा एक आधारभूत स्वास्थ्य ईकाइ स्थापनाको लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।

४२. एम्बुलेन्स सेवालाई चौविसैं घण्टा सुचारु गर्न थप एक वटा एम्बुलेन्स खरिद गरी सञ्चालन गरिनेछ । “रोग लागेर उपचार गर्नुभन्दा रोग नै लाग्न नदिनु उपयुक्त हुन्छ” भन्ने मान्यता अनुसार व्यक्तिको व्यवहार र आचरणमा सुधार गर्न सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । नगरपालिका केन्द्रमा नागरिक आरोग्य कार्यक्रम अन्तर्गत व्यायाम तथा योगा कक्षा सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ । निःशुल्क घुम्ति स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन अभियानलाई प्रभावकारी बनाईनेछ । स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित कार्यहरू गर्न रु ८ करोड ८७ लाख ४ हजार बजेट विनियोजन गरेको छु ।

खानेपानी र सरसफाई

४३. दिगो विकासका १७ लक्ष्यहरूमध्येको सफा पानी र पूर्ण सरसफाई सम्बन्धि लक्ष्य तोकिएको अवधिभित्र प्राप्त गर्न वातावरणमैत्री घरका १० सूचकहरूको कार्यान्वयन, पूर्ण सरसफाईयुक्त वडा घोषणा, एक घर एक धारा, एक घर एक शौचालय, एक व्यक्ति एक रुख, सुधारिएको चूलोको प्रयोग, घरबाट निस्कने फोहोर व्यवस्थापनको लागि एक घर एक खाल्डो जस्ता कार्यक्रमलाई अभियानको रूपमा संचालन गरिनेछ । नगरपालिकालाई पूर्ण सरसफाई उन्मुख नगरपालिका घोषणाको लागि खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना (WASH Plan) को प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

४४. जलाधार संरक्षणको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ । वडाहरूमा मौसम अनुसार वृक्षारोपण गर्ने, महिनामा कम्तिमा दुई पटक सरसफाई अभियान संचालन गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी ढङ्गले संचालन गरिनेछ । नगरपालिका केन्द्रमा हप्तामा एक पटक सरसफाई अभियान सञ्चालन गरिनेछ । यस आर्थिक वर्षमा नमूना वडाको सूचक निर्धारण गरी सूचक पूरा गर्ने कम्तिमा एउटा वडालाई नमूना वडा घोषणा गरिनेछ ।

४५. विपन्न र विपन्न दलित घरपरिवारको अवस्थालाई मनन गर्दै शौचालय निर्माण नगरेका र भएका शौचालय समेत जिर्ण भई प्रयोग गर्न नसकिने अवस्था भएका विपन्न घरपरिवारको शौचालय निर्माणको लागि आवश्यक सामग्रीहरूको निःशुल्क व्यवस्था गरिनेछ । विद्यालय, सार्वजनिक स्थल एवम् सरकारी कार्यालयहरूमा अपांगमैत्री, बालमैत्री सार्वजनिक शौचालय निर्माणमा ध्यान दिईनेछ ।

उल्लेखित खानेपानी तथा सरसफाईसँग सम्बन्धित कार्यहरू गर्न रु २० लाख ५ हजार विनियोजन गरेको छु ।

संस्कृति प्रवर्द्धन

४६. नगरपालिकाभिन्न मौलिक संस्कृतिको रूपमा रहेका विभिन्न पूराना नाच, बाजागाजा, मठमन्दिर, चर्च, कला, साहित्यजस्ता क्षेत्रको संरक्षण तथा विकास गरिनेछ । नगरपालिकाभिन्न मौलिक संस्कृति र कला साहित्यको विकास गर्न साहित्यिक रेडियो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । नगरपालिकामा साँस्कृतिक सम्मेलन आयोजना गरी साँस्कृतिक तथा धार्मिक पर्यटन प्रवर्द्धन गरिनेछ । संस्कृति प्रवर्द्धनसँग सम्बन्धि कार्य गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

युवा, खेलकूद तथा मनोञ्जन

४७. “स्वास्थ्यका लागि खेलकूद राष्ट्रका लागि खेलकूद” भन्ने राष्ट्रिय नारालाई सार्थक तुल्याईनेछ । नगरस्तरिय, अन्तर स्थानीय तहका खेलकूद प्रतियोगीताहरू सञ्चालनको लागि कार्यतालिका बनाई लागू गरिनेछ । सुविधा सम्पन्न खेलकूद मैदान निर्माणको कार्यलाई प्रदेश तथा केन्द्र सरकारको समेत लगानीमा यस वर्ष सम्पन्न गरिनेछ । खेलकूद क्षेत्रको विकासको लागि व्यवस्थित नीति बनाईनेछ ।
४८. युवा शक्तिलाई उद्यमशिलता, स्वरोजगार र आय आर्जनमा केन्द्रित गर्न तत्काल छोटो अवधीको सीपमूलक एवम् व्यवसायिक तालिम दिइनेछ । युवाहरूलाई उत्पादनका क्षेत्रमा समर्पित गराई समृद्धिको रेखा कोर्नको लागि उत्पादन श्रम दल वा श्रम सहकारी बनाई परिचालन गरिनेछ । श्रम नै समृद्धिको ढोका हो भन्ने भावनाको विकास गराई आयआर्जन उद्यमशिलता जस्ता उत्पादनशिल क्षेत्रमा युवाहरूको श्रम र सीपलाई जोडिनेछ ।
४९. नगर प्रहरीलाई उत्पादनशिल तथा विकास निर्माणका कार्यहरूमा समेत प्रभावकारी ढङ्गले परिचालन गरिनेछ । विदेशबाट आएका युवाहरूलाई व्यवसायिक निरन्तरताको लागि ऋणको व्यवस्था गर्न संघिय सरकारसँग समन्वय गरिनेछ । युवा, खेलकूद तथा मनोरञ्जनसँग सम्बन्धित उल्लेखित कार्य गर्न रु ५७ लाख ३ हजार ८ सय विनियोजन गरेको छु ।

लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण

५०. लैंगिक समानता, महिला सशक्तीकरण, लैंगिक मुलप्रवाहीकरण र महिला सहभागिता वृद्धि गर्ने नीतिलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । संचालित आयोजना तथा कार्यक्रममा कम्तिमा

४० प्रतिशत महिला र कम्तिमा १० प्रतिशत अपांग वा अल्पसंख्यक वा दलित समुदायको सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ । लघु उद्यम तथा सिप विकास सम्बन्धि कार्यक्रमहरूमा लक्षित वर्ग, क्षेत्र, समुदायको सहभागितालाई पहिलो प्राथमिकतामा राखिनेछ । जुनसुकै किसीमका महिला हिंसा विरुद्ध कठोर कदम चालिनेछ । महिला हिंसाको प्रमुख कारणको रूपमा रहेका बाल विवाह, बहुविवाह, मदिराजन्य पदार्थ सेवनमा पूर्ण प्रतिवन्ध लगाई लैङ्गिक हिंसा उन्मूलन गरी हिंसारहित नगरपालिका घोषणा गरिनेछ ।

५१. अशिक्षा, अभाव, अन्धविश्वास र पछ्यौटेपन हटाउन विशेष अभियानात्मक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । असल सामाजिक मूल्य मान्यताको संरक्षण एवम् प्रवर्द्धन गरिनेछ । बाल विवाह गर्ने तथा गराउने दुबैलाई कानूनको कठघरामा उभ्याईनेछ । समाजको विकासको बाधकको रूपमा रहेका बालविवाह, बहुविवाह, दाइजो प्रथा, बोक्सी प्रथा, छुवाछुत एवम् अन्य सामाजिक कुरिती तथा कुसंस्कारको उन्मूलन गर्न विशेष सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

५२. एकल तथा विधुवा महिलाहरूको लागि आयआर्जन गर्न अनुदान उपलब्ध गराईनेछ । नगरपालिका स्तरिय महिला भवन निर्माणको लागि जग्गा खरिद गरी कार्य आरम्भ गरिनेछ ।

५३. लक्षित वर्ग, क्षेत्र एवम् समुदाय केन्द्रित व्यवसायिक एवम् सीपमूलक तालिमहरू सञ्चालन गरी त्यस्ता वर्गको सशक्तिकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । राज्य व्यवस्था परिवर्तनको लागि भएका युद्ध र आन्दोलनका सहिद परिवार तथा घाईते योद्धाहरूको सम्मान, संरक्षण र आर्थिक मूल प्रवाहिकरणमा समाहित गर्ने नीति लागु गरिनेछ ।

५४. जेहेन्दार तर विपन्न दलित बालबालिकाकालाई उच्च प्राविधिक शिक्षा अध्ययन गर्न छात्रवृत्ति उपलब्ध गराईनेछ ।

५५. टुहुरा, अनाथ एवं संरक्षण विहिन बालबालिकालाई बैकल्पिक संरक्षणका लागि उचित व्यवस्थापन गरिनेछ । अनाथ तथा जोखिमयुक्त बालबालिकाका लागि सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

५६. जेष्ठ नागरिक आफ्नै सन्तानवाट अपहेलित, घृणित व्यवहारले जोखिममा रहेको हुदाँ समाजमा जेष्ठ नागरिकलाई सम्मानपूर्वक वातावरणमा जिउने अवस्था सुनिश्चित गरिनेछ । साथै जेष्ठ नागरिकलाई संरक्षण नगर्ने दुर्व्यवहार गर्ने सन्तान वा व्यक्तिलाई कानून अनुसार दण्डित गर्ने नीतिको अवलम्बन गरिनेछ ।

५७. अपांगता भएका व्यक्तिलाई सीपमूलक एवम् व्यवसायिक तालिम प्रदान गरी तत्काल रोजगारीमा समाहित हुन पहल गरिनेछ । अपांगता परिचयपत्र वितरणलाई थप प्रभावकारी, वस्तुपरक र व्यवस्थित गरिनेछ ।

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणसँग सम्बन्धित उल्लेखित महिला, बालबालिका, अपांग, जनजाती, दलित, ज्येष्ठ नागरिक, विपन्न वर्ग एवम् जनयुद्धका घाईते, अपांग र वेपत्ता परिवारसँग सम्बन्धित कार्यहरू गर्न रु १ करोड १३ लाख ८६ हजार विनियोजन गरेको छु ।

स्थानीय सडक, झोलुङ्गे पुल, मोटरेवल पुल

५८. नगर सडक गुरुयोजना निर्माण गरी लागू गरिनेछ । गुरु योजना भन्दा बाहिर र वातावरणीय प्रभाव मुल्यांकन नगराई जथाभावी सडक बनाउने कार्यलाई पूर्ण रूपमा बन्द गरिनेछ । आगामी आर्थिक वर्षभित्र प्रत्येक वडा कार्यालयको केन्द्रमा सडक पुऱ्याउने गरी सडक संजालको विकास गरिनेछ । सञ्चालनरत सडकहरूलाई दिगो रूपमा सञ्चालन हुने किसिमले स्तरोन्नति गरी बाह्रै महिना सुचारु हुने व्यवस्था आगामी ३ वर्षभित्र गरिनेछ । यसको लागि संघिय सरकार र प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहकार्यको नीति लिईनेछ ।

५९. वडा नं. १ र २ मा सडक संजाल पुऱ्याउन संघिय सरकार एवम् प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा आवश्यक समपूरक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ । सार्वजनिक यातायात सञ्चालन सम्बन्धि गुरुयोजना तयार गरी लागू गरिनेछ । नगरभित्रका स्थानीय रुटमा सञ्चालन हुने सवारी साधनहरूको वैज्ञानिक भाडादर तय गरी लागू गरिनेछ ।

६०. नगर क्षेत्र विशाल भुगोलमा फैलिएको छ । प्रशस्त खोलानाला र भेरी नदी समेत छिचोलेर वडाहरू एक आपसमा जोडिने अवस्था रहेको छ । यी सबै क्षेत्रमा बाह्रै महिना यातायात सेवा संचालन गर्न २५ वटा भन्दा बढि सडक पुल पहिचान गरिएको छ । प्रदेश तथा संघिय सरकारसँग समन्वय गरी आगामी ३ वर्षभित्र यी सडक पुलहरू निर्माण गरिनेछ । आगामी आर्थिक वर्षभित्र आठविसकोट नगरपालिका वडा नं. ९ राडीबजार र जाजरकोट जोड्ने सडक पुल निर्माणको कार्य आरम्भ गरिनेछ ।

६१. नगरपालिकाको लामो सूचीमा समावेश भएका झोलुङ्गे पुलहरूको निर्माणको लागि सम्बन्धित संघिय सरकार तथा प्रदेश सरकारसँग बजेट माग गरिनेछ ।

स्थानीय सडक, सडक पुल तथा झोलुङ्गे पुलको लागि रु २० करोड ११ लाख १० हजार अर्थात् कूल बजेटको २९.४८ प्रतिशत विनियोजन गरेको छु ।

सिंचाई

६२. कृषिको प्रमुख आधार सिंचाई भएकोले सिंचाई आयोजना संचालनको लागि जनसंख्या र भौगोलिक अवस्था तथा आवश्यकताको आधारमा बजेट विनियोजन गरिनेछ । विस्तृत परियोजना तयार भईसकेका झिम्नीखोला सिंचाई आयोजना लगायतका अन्य सिंचाई आयोजनाहरू संघीय तथा प्रदेश सरकार समेतको साझेदारी र सहयोगमा निर्माण गरिनेछ । सिंचाई सम्बन्धी पूर्वाधार निर्माणको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छ ।

भवन तथा शहरी विकास

६३. दिगो गाउँ शहर निर्माणको लागि भवन तथा शहरी विकास गुरुयोजना तयार गरी लागू गरिनेछ । “समृद्ध गाउँ शहरको रहर - स्वच्छ, सफा, शान्त, सुशासनयुक्त र न्यायपूर्ण आठविसकोट नगर” भन्ने सोचलाई सार्थक बनाउन आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ । प्राकृतिक स्रोत, ऐतिहासिक, सामाजिक, सांस्कृतिक पहिचान र आर्थिक सामर्थ्यको आधारमा गतिशील गाउँ शहर निर्माण कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ । यसको लागि शहरी विकास तथा भवन निर्माण सम्बन्धि मापदण्ड एवम् संहिताको पूर्ण कार्यान्वयन गरिनेछ । गाउँ क्षेत्रमा निर्माण हुने कच्ची घरहरूलाई समेत भुकम्प प्रतिरोधि बनाउन न्यूनतम मापदण्डको निर्माण गरी लागू गरिनेछ । संरचना निर्माण गर्नु पूर्व नक्सा पास गर्नुपर्ने कानूनी प्रावधानलाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।

६४. आर्थिक रुपमा विपन्न, लोपोन्मुख समुदाय र दलित जनताको लागि नेपाल सरकारले संचालन गरेको “जनता आवास कार्यक्रम” लाई व्यवस्थित र फलदायि तुल्याउन संघ तथा प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ । वास्तविक अर्थमा नगरपालिका हुनको लागि आवश्यक न्यूनतम शहरी पूर्वाधार विकासको कार्यलाई यस वर्ष पनि तिव्रता दिईनेछ । रंगशालाको निर्माण, सुविधा सम्पन्न एवम् व्यवस्थित बसपार्कको निर्माण, राडीबजार एवम् सीमबजार क्षेत्रमा व्यवस्थित ढल व्यवस्थापन, पर्याप्त खुला क्षेत्र, पोखरी, ताल एवम् मनोरञ्जन स्थलहरूको निर्माण कार्यलाई विशेष जोड दिईनेछ । यी कार्यहरू संचालनको लागि प्रदेश तथा संघीय सरकारसँग सहकार्य गरिनेछ ।

६५. सेवा सुविधा पुऱ्याउन र प्राप्त गर्न कठिन, विकासका लागि बाधक, अपायक र असुरक्षित स्थानमा रहेका छिटपुट वस्तीहरूलाई स्थानान्तरण गरी पुर्नवासको व्यवस्था गर्न

एकीकृत वस्ति विकास कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयन गरिनेछ । यस आर्थिक वर्षमा त्यस्ता घर परिवारको पहिचान गरी पुर्नवासको लागि उपयुक्त स्थानहरूको खोजी गरिनेछ ।

भवन तथा शहरी विकासको लागि रु. ६० लाख ६९ हजार २ सय विनियोजन गरेको छु ।

ऊर्जा विकासको आधार :- उज्यालो नगर अभियान

६६. संघीय तथा प्रदेश सरकारसँगको साझेदारी र समन्वयमा “उज्यालो नगर अभियान” लाई प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ । वर्षौंदेखि सुरु भई सम्पन्न हुन नसकेका समस्याग्रस्त लघुजलविद्युत आयोजनाहरू यस आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गर्न विशेष पहल गरिनेछ । संचालनमा आएका तथा संचालनरत लघु जलविद्युत आयोजनाहरूलाई व्यवस्थित गरिनेछ र क्षमता सुधारको लागि संभाव्यता अध्ययन गर्न आवश्यक कदम बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।

६७. विस्तृत परियोजना तयार भईसकेको १ मेगावाट क्षमताको जंघारखोला जलविद्युत आयोजनालाई नगरपालिकाको गौरवको आयोजनाको रूपमा अगाडी बढाईनेछ । आगामी दुई वर्षभित्र यस नगरपालिकाबाट उत्पादित विद्युत निर्यात हुने क्रम सुरु हुनेछ ।

६८. ऊर्जा क्षेत्रको विकासको लागि संभाव्यता अध्ययन, सर्वेक्षण, डिजाइन, ड्रइङ्ग, अन्वेषण, उत्खनन र अनुसन्धान, प्राविधिक परामर्शको लागि बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।

६९. स्यार्पु पावर कम्पनीमा नगर सरकार तथा नगरवासी जनता र नगरभित्रका विभिन्न संस्थाहरूको लगानी प्रोत्साहित गरिनेछ । संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा राष्ट्रिय विद्युत प्रसारण लाईन विस्तार तथा ग्रामिण विद्युतिकरण लागि विशेष पहल गरिनेछ ।

७०. वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन गर्न एवम् अर्ध्याँरोमा जीवनयापन गर्न बाध्य घरपरिवारलाई संकलित लगतको आधारमा अनुदानमा सोलार उपलब्ध गराउन वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रमा पहल गरिनेछ । दूर्गम ठाउँहरूमा कुटानी पिसानी मिल निर्माणको लागि वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रसँग समन्वय र साझेदारी गरिनेछ ।

समग्र ऊर्जा क्षेत्रमा कूल रु २४ लाख ८१ हजार विनियोजन गरेको छु ।

सञ्चार

७१. यस वर्ष पनि सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको क्षेत्रमा पछाडी परेको यस नगर क्षेत्रलाई सूचना तथा सञ्चार प्रविधिसँग आवद्ध गर्न विशेष पहल गरिनेछ । यसको विकास र विस्तारको लागि सम्बन्धित सबै निकायसँग समन्वय गरी साझेदारीको माध्यमबाट काम गर्न रकम विनियोजन गरेको छु । आम सञ्चार माध्यममा महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, अपाङ्ग, सीमान्तकृत समुदाय र पछाडी परेका वर्ग, क्षेत्र र समुदायको प्रतिनिधित्व बढाउन लक्षित कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । नगरपालिका क्षेत्रभित्र भईरहेका विभिन्न गतिविधिहरू आम जनतालाई जानकारी गराउन रेडियो नयाँ, रेडियो सानोभेरी एफ.एम. लगायतका सञ्चार माध्यमसँग समन्वय र साझेदारी गरिनेछ ।

७२. नगरमा संचालित रेडियो नयाँ नेपाल एफ.एम.को प्रभावकारी सञ्चालन र प्रसारण क्षेत्र विस्तार गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ । सूचना तथा संचार प्रविधिको विकास गरी सर्वसुलभ इन्टरनेट सेवा विस्तारको लागि विशेष पहल गरिनेछ । सर्वसुलभ संचार सुविधाको लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गर्न संघीय सरकार एवम् प्रदेश सरकारसँग विशेष पहल गरिनेछ । संचार क्षेत्रको समग्र विकासको आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

वन तथा भू-संरक्षण

७३. वातावरणलाई दिगो विकासको आधारको रूपमा विकास गरिनेछ । वन क्षेत्रको विकास र विस्तारको लागि वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ । सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम, नाङ्गा डाडाँहरूमा वृक्षारोपण, एक व्यक्ति एक रुख अभियान, डालेघाँस रोप्ने कार्यलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । जनप्रतिनिधिहरूको लागि एक लोकप्रिय मत बराबर एक रुख रोप्ने अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।

जलाधार संरक्षण

७४. यस नगरपालिकाभित्र रहेका मुहानहरूको संरक्षणको लागि प्रत्येक वडामा मुहान संरक्षणको अभियान संचालन गरिनेछ । मुहान वरीपरी रुख रोप्ने कार्यलाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ । महत्वपूर्ण नदी, खोला, ताल, सिमसार क्षेत्रको पहिचान र संरक्षणमा विशेष जोड दिईनेछ ।

वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन

७५. वातावरण संरक्षणमा जोड दिई जलवायु परिवर्तनका असर र प्रभावलाई न्यूनिकरण गर्न जलवायु परिवर्तनका कारक तत्वहरुको पहिचान गरी ती तत्वहरुको न्यूनिकरणको लागि आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गरी संचालनमा ल्याईनेछ । जलवायु परिवर्तन सम्बन्धमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन इकाइ गठन गरी कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।

फोहोरमैला तथा ढल व्यवस्थापन

७६. फोहोरलाई मोहरमा रूपान्तरण गर्न आवश्यक नीति निर्माण गरिनेछ । राडीवजार र सीमवजारमा ढल व्यवस्थापनको लागि थप पहल गरिनेछ । यसको लागि रू. १७ लाख ६० हजार रकम विनियोजन गरेको छु ।

जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण

७७. जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रणको लागि जोखिमयुक्त स्थानहरुको पहिचान गरी तटबन्धनका लागि तारजालीको व्यवस्था गरिनेछ । नगरपालिकाभिन्न संभावित जल उत्पन्न प्रकोपहरुको पहिचान गरी प्रकोप नियन्त्रणको लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय र साझेदारी गरिनेछ । यसको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

विपद् व्यवस्थापन

७८. विपद् पूर्व तयारी, विपद् जोखिम न्यूनिकरणको लागि विपद् पूर्व गर्नुपर्ने कार्यहरु, विपद्को अवस्थामा र विपद्पछिको अवस्थामा गर्नुपर्ने पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापनाका कार्यहरुको बारेमा जानकारी गराउन प्रत्येक वडामा चेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । प्रत्येक वडामा गठित विपद् जोखिम न्यूनिकरण समितिलाई कार्यात्मक र प्रभावकारी बनाईनेछ । आगामी आर्थिक वर्षमा विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण र स्थानीय विपद् तथा जलवायु परिवर्तन उत्थानशिल योजना निर्माण गरिनेछ । विपद् व्यवस्थापनमा रू. १९ लाख ४५ हजार ५ सय विनियोजन गरेको छु ।

संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन

७९. सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, सक्षम, निष्पक्ष, पेशागत अनुशासनप्रति प्रतिवद्ध, पारदर्शी, भ्रष्टाचारमुक्त, प्रविधियुक्त, जनउत्तरदायी र सहभागितामूलक बनाउँदै लगिनेछ । भ्रष्टाचार गर्ने र गराउने दुवैलाई दण्डित गर्ने नीतिको अवलम्बन गरिनेछ । नगरपालिका तथा प्रत्येक वडामा सूचना तथा तथ्यांक व्यवस्थापनको लागि सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापन केन्द्रलाई व्यवस्थित गरिनेछ । वडा कार्यालयबाट हुने गरेका सार्वजनिक सेवाप्रवाह तथा विकास निर्माण सम्बन्धि कार्यको मासिक रूपमा प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

८०. सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, सार्वजनिक परिक्षण, व्यवस्थापन परिक्षण, गुनासो व्यवस्थापनमा उपयुक्त विधि निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । जनतासँग अन्तरक्रिया कार्यक्रमलाई निरन्तर रूपमा कार्यतालिका बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ । प्रत्येक तीन महिनामा सार्वजनिक निकायले गरेका कार्यहरू सार्वजनिक गर्नुपर्ने प्रावधानलाई कडाईकासाथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।

८१. कार्य सम्पादन मूल्यांकनको आधारमा कार्य सम्पादनस्तर राम्रो भएका करार कर्मचारीहरूको करार अवधि थप गरिनेछ । व्यवस्थापन तथा संगठन (O & M) सर्भेको आधारमा नगर कार्यपालिकाले प्रचलित कानून बमोजिम जनशक्ति र संगठन संरचना थपघट गर्न सक्नेछ ।

८२. नगरपालिकाको संस्थागत विकास र सुशासन कायम गर्न राज्यको चौथो अंगको रूपमा रहेको सञ्चार जगतलाई भरपूर उपयोग गरिनेछ । सञ्चार माध्यम, पत्रकार तथा पेशाकर्मीहरूको कार्य सम्पादन मूल्यांकन गरी पुरस्कृत गरिनेछ । संस्थागत विकास र सेवा प्रवाहको लागि रु ११ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छ ।

अध्यक्ष महोदय,

८३. बजेटको विनियोजन र स्रोतको व्यवस्था सम्बन्धी योजना देहाय बमोजिम रहेको छ ।

८४. आगामी आर्थिक वर्षको लागि रु. ६८ करोड २२ लाख ३ हजार विनियोजन गरेको छ । कुल विनियोजनमध्ये चालुतर्फ रु. २५ करोड ७१ लाख ६६ हजार अर्थात् ३७.७० प्रतिशत र पुँजीगततर्फ रु. ४२ करोड ५० लाख ३७ हजार अर्थात् ६२.३० प्रतिशत रहेको छ ।

८५. आगामी आर्थिक वर्षका लागि अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने स्रोतहरूमध्ये आन्तरिक राजश्व र आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ को मौज्जात गरी रु. ४ करोड अर्थात्

५.८६ प्रतिशत, संघीय सरकार वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट रू. ११ करोड २० लाख अर्थात् १६.४१ प्रतिशत, संघीय सःशर्त अनुदानबाट रू. २४ करोड ७४ लाख अर्थात् ३६.२६ प्रतिशत, संघीय सरकार राजश्व बाँडफाँटबाट रू ११ करोड ६५ लाख अर्थात् १७ प्रतिशत, संघीय समपूरक कोषबाट रू ३ करोड अर्थात् ४.४० प्रतिशत, संघीय विशेष अनुदानबाट रू ५ करोड अर्थात् ७.३२ प्रतिशत, प्रदेश सरकार वित्तीय समानीकरण अनुदान रू १ करोड ३ लाख ५४ हजार अर्थात् १.५२ प्रतिशत, प्रदेश राजश्व बाँडफाँटबाट रू ९ लाख ४९ हजार अर्थात् ०.००१ प्रतिशत, प्रदेश सरकार सःशर्त अनुदानबाट रू १ करोड अर्थात् १.४६ प्रतिशत र स्थानीय जनसहभागिताबाट रू. ५० लाख अर्थात् ०.७३ प्रतिशत व्यहोर्ने प्रक्षेपण गरेको छु ।

अध्यक्ष महोदय,

८६. आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ का लागि आन्तरिक राजश्व परिचालन नीतिका उद्देश्य निम्नानुसार रहेका छन् :-

- वडा र नगरपालिका केन्द्रविचमा सहयोग, सहकार्य र समन्वयको वातावरण निर्माण गर्दै सबै प्रकारका आर्थिक क्रियाकलापहरूलाई करको दायरामा समेटी अधिकतम राजश्व परिचालनमा जोड दिने र राजश्व चुहावट नियन्त्रण गर्ने,
- करको संरचना र करका दरहरूमा समय सापेक्ष सुधार गरी कर प्रणालीलाई थप प्रगतिशील र समतामूलक बनाउने,
- आन्तरिक राजश्व परिचालनमा दिगो वृद्धिदर हासिल गरी स्थानीय वित्त प्रणालीलाई सुदृढ तुल्याउने गरी राजश्व प्रणालीमा सुधार गर्ने,
- आन्तरिक राजश्वका थप स्रोतहरू पहिचान गरी मौजुदा आन्तरिक करका दरहरूलाई लागत प्रभावी बनाउने,
- कर तिर्ने प्रवृत्तिको विकास गर्ने र गराउने ।

८७. माथि उल्लेखित राजश्व परिचालन नीतिको सम्बन्धी उद्देश्य हासिल गर्नको लागि देहाय बमोजिमका नीति तथा कार्यक्रमहरू अवलम्बन गरिनेछन् :-

(क) करदातालाई बैंक मार्फत कर दाखिला गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ख) कर प्रणालीका प्रक्रियागत सरलीकरणका लागि प्रशासनिक, कानुनी तथा प्राविधिक विषयहरूमा एकरूपता र स्पष्टता हुने गरी सुधारको प्रस्ताव तयार पारी लागू गरिनेछ ।

(ग) सार्वजनिक सेवा र राजश्वविचमा तादाम्यता कायम गर्दै कर नतिर्ने व्यक्ति वा नागरिकलाई कर नतिरेसम्म सार्वजनिक सेवाबाट वञ्चित गराउने एवम् कुनै पनि उपभोक्ता समिति,

समूह, सहकारीमा कामकाज गर्न वा सदस्य हुन अयोग्य हुने नीतिको अवलम्बन गरिनेछ ।

(घ) करदाताले तिरेको सबै करको जानकारी दिने गरी एकीकृत करदाता कार्ड बनाई लागू गरिनेछ र सोही कार्डको आधारमा सेवाप्रवाह र विकास निर्माणका कार्यमा संलग्न हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ङ) करको दरभन्दा करको दायरा विस्तारलाई प्राथमिकता दिई करधारलाई थप फराकिलो बनाउँदै लगिनेछ ।

(च) करदाता तथा आम नागरिकका लागि सूचनामूलक एवं सचेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी करदाता शिक्षा कार्यक्रमहरूलाई निरन्तर रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । यस्तो शिक्षा, सूचना र सचेतना सम्बन्धी कार्यहरू आवश्यकता अनुसार निजी, गैरसरकारी, उपभोक्ता हितकारी एवम् पेशागत संघसंस्थाहरू समेतको सहभागिता र समन्वयमा सञ्चालन गरिनेछ ।

(छ) विद्यालयहरूमा विभिन्न तहका पाठ्यक्रममा आवश्यकताअनुसार नेपालको कर प्रणाली तथा स्थानीय कर सम्बन्धी विषय समावेश गर्न आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।

(ज) राजस्व संकलनको लागि आवश्यक जनशक्ती प्रक्षेपण गरी परिचालन गरिनेछ ।

(झ) कर संकलनमा जिम्मेवार पदाधिकारी एवम् कर्मचारीहरूलाई तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

(ञ) कर संकलनलाई व्यवस्थित बनाउन सुरुमा उत्प्रेरणात्मक उपायहरू अवलम्बन गरिनेछ तर कर छलि गर्ने वा नतिर्ने प्रवृत्तिको लागि दण्डात्मक नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

अध्यक्ष महोदय,

८८. बजेट छलफलको क्रममा आ-आफ्नो तर्फबाट सुझाव दिनु हुने सम्पूर्ण पदाधिकारी, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, बुद्धिजीवि, स्थानीय उद्योग वाणिज्य संघ, नागरिक समाज, पत्रकार, सञ्चारकर्मी तथा सामुदायिक संस्था सबैमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछौं ।

८९. अन्त्यमा, नगरको विकास र समृद्धिमा निरन्तर सद्भाव र सहयोग पुऱ्याउने आम नागरिक, करदाता, सरकारी, गैरसरकारी तथा सामुदायिक संस्थाहरूप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै बजेटको सफल कार्यान्वयनमा सबैको खुला सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

नगर र नगरवासी जनसमुदाय सबैको उज्वल भविष्यको कामना सहित

धन्यवाद !!